

EXAMENSARBETE

Hösten 2006

Lärarytbildningen

”Vissa kräver många sätt att lära på”

- En kvalitativ undersökning över individanpassad undervisning med inlärningsstilar som hjälp

Författare
Emma Andreasson
Susanne Svensson

Handledare
Eva Borgfeldt

www.hkr.se

”Vissa kräver många sätt att lära på”

– En kvalitativ undersökning över individanpassad undervisning med inlärningsstilar som hjälp

Abstract

Av gällande styrdokument framgår tydligt att undervisningen ska utgå från varje elevs förutsättningar och främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Behövs kunskap om inlärningsstilar för att kunna fullfölja vårt uppdrag som pedagoger och bedriva en individanpassad undervisning? Med detta som utgångspunkt har vi tagit del av litteratur och forskning i ämnena individanpassad undervisning och inlärningsstilar. I teoridelen presenteras föregångare och förespråkare för individanpassad undervisning och inlärningsstilar. I undersökningen har vi intervjuat verksamma pedagoger för att få reda på deras kännedom om inlärningsstilar och om de använder sig av dem för att individanpassa undervisningen. Resultatet visar att en viss kännedom om inlärningsstilar finns och att den används i undervisningen. Vi vill med denna uppsats väcka läsarens intresse för ämnet och ge en insikt i vikten av att individanpassa undervisningen med hjälp av inlärningsstilar.

Ämnesord: individanpassad undervisning, inlärningsstilar, preferenser

FÖRORD

Vi avsåg att undersöka verksamma pedagogers uppfattning om olika inlärningsstilar och vilken vikt de lägger vid att anpassa undervisningen efter den enskilde eleven. För att vi skulle kunna genomföra vår undersökning genomförde vi intervjuer. Vi upplever att alla under undersökningens gång var vänliga och tillmötesgående med såväl tid som engagemang. Vi vill därför tacka de pedagoger som ställde upp i undersökningen för visat intresse och informationsrika intervjuer.

Vi vill även tacka vår handledare, Eva Borgfeldt, för stöd och hjälp på vägen.

Innehåll

1 INLEDNING	6
1.1 BAKGRUND	6
1.2 SYFTE.....	8
1.3 ARBETETS DISPOSITION	8
1.4 AVGRÄNSNING	8
2 LITTERATURGENOMGÅNG.....	9
2.1 PEDAGOGISKA FÖREGÅNGARE	9
2.1.1 <i>Från Rousseau till Dewey</i>	9
2.2 OLIKA INLÄRNINGSSSTILAR OCH DESS FÖRESPRÅKARE.....	11
2.2.1 <i>Miljöpreferenser</i>	12
2.2.2 <i>Fysiologiska preferenser</i>	12
2.2.3 <i>Sinnespreferenser</i>	13
2.2.4 <i>Emotionella preferenser</i>	13
2.2.5 <i>Sociala preferenser</i>	13
2.2.6 <i>Gardners intelligenser</i>	14
2.3 MOTIV TILL ATT ARBETA INDIVIDANPASSAT	15
2.3.1 <i>Ett individanpassat klassrum</i>	16
2.3.2 <i>Att skapa ett individanpassat klassrum</i>	17
2.3.3 <i>Ett skolexempel</i>	18
2.3.4 <i>Varför vissa lärare ställer sig tveksamma till att arbeta individanpassat</i>	19
2.4 LÄROPLANEN	20
3 PROBLEMFÖRMULERING.....	20
4 METOD	20
4.1 INSAMLINGSMETOD.....	21
4.2 UNDERSÖKNINGSGRUPP	21
4.3 GENOMFÖRANDE.....	21
4.4 ANALYSMETOD	22
4.5 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	22
4.6 METODKRITIK	23
5. REDOVISNING AV RESULTAT.....	23
5.1 INTERVJU PEDAGOG A	24
5.2 INTERVJU PEDAGOG B	25
5.3 INTERVJU PEDAGOG C	27
5.4 INTERVJU PEDAGOG D	29
6. ANALYS.....	30
7. DISKUSSION.....	32
7.1 PEDAGOGERS KÄNNEDOM OM INLÄRNINGSSSTILAR	32
7.2 PEDAGOGERS ARBETE MED INLÄRNINGSSSTILAR	34
7.3 AVSLUTANDE DISKUSSION	36
7.4 METODDISKUSSION	37
8. SAMMANFATTNING	37
LITTERATURLISTA	39
BILAGA 1.....	41
INTERVJUFRÅGOR	41

1 Inledning

Ett av de viktigaste uppgifterna i skolan är att vara lyhörd för alla elevers behov för att på bästa sätt maximera allas inlärningspotential. Hur vi lär, vår inlärningsstil påverkar oss och en inlärningsstil kan förklaras med att det är en individs unika sätt att fokusera på, ta in, integrera och behålla ny kunskap. Vårt sätt att lära, kommunicera, förstå och ta in. Ju fler sinnen vi använder i lärandeprocessen desto effektivare blir det. Forskning som gjorts av tex Gardner visar att vårt sätt att lära in avspeglar sig i vårt sätt att kommunicera med omgivningen (Gardner 2001). De flesta människor lär ut på samma sätt som de lär in och det kan skapa problem för den enskilde eleven om fel ”kanal” används i undervisningen. I en skola för alla ska det skapas förutsättningar och möjligheter för alla att lära sig. Detta innebär att undervisningen måste utgå från den enskilde elevens behov, det vill säga att undervisningen anpassas till individen. Vikten av att utgå från den enskilde elevens behov framgår tydligt av skolans styrdokument, oavsett om det är på förskolenivå, grundskolenivå eller gymnasienivå, men hur undervisningen ska bedrivas bestäms ute i verksamheten. Vi är alla olika och lär på olika sätt. Det är av största vikt att pedagoger har kännedom om detta och faktiskt strävar efter ett varierat, flexibelt klassrum som tillgodoser allas behov och därigenom ger möjlighet till optimalt lärande.

1.1 Bakgrund

Genom att utgå från elevens erfarenheter, underlättar man för denne att tillgodogöra sig undervisningen på bästa möjliga sätt. Detta är att individanpassa och lärstilsanpassa. Det är den enskilde pedagogen eller arbetslaget som avgör hur undervisningen ska bedrivas och eftersom det finns en mängd olika saker att ta hänsyn till vid en individanpassad undervisning, kan det innebära både stora möjligheter och problem för pedagogerna. Individanpassad undervisning kan vara allt från att eleverna jobbar i sin egen takt i läromedel till att hela skolmiljön är individanpassad. Hur den individanpassade och lärstilsanpassade undervisningen ser ut är beroende på hur pedagogerna identifierar den och vilka möjligheter de har att bedriva den.

I en optimal lärandesituation sker undervisningen i samspel med eleverna samt tar hänsyn till deras tidigare kunskap, bakgrund, intressen och erfarenheter. Eleverna ska tillgodoses med utrymme och tid för reflektion. I det dagliga arbetet i klassrummet är det inte bara viktigt att

eleverna känner till syftet och målen för det de gör, utan också att de är delaktiga i denna målsättning och att den utgår från varje enskild individs speciella inlärningsstil, erfarenheter och intressen. Elevernas engagemang växer då de får vara med och bestämma om mål och redskap för lärande, *deras* lärande. Barnen måste få möjlighet att *lyssna* till andras röster, *se* olika perspektiv och synsätt samt *prova* och *experimentera*. Allt för eleverna själva ska bli medvetna om sin inlärningsstil och anpassa studietekniken där efter. Skolan och pedagogen har genom läroplanerna många olika mål att uppfylla och sträva mot. Några av dessa visar på vikten av en varierad undervisningssituation i vilken den enskilde eleven och dess inneboende möjligheter står i centrum. För att nå en likvärdig utbildning framgår det av Lpo94:

Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling (Utbildningsdepartementet 1998).

För att uppnå dessa mål måste pedagogen uppmuntra till att olika inlärningsstilar används och utvecklas. Viss forskning tyder på att en del pedagoger är oroliga och rädda för en undervisning som utgår ifrån individuella behov. Det betyder nämligen att de måste släppa på kontrollen och inta en annorlunda roll, en osäkerhet infinner sig därigenom hos många, kanske alltför många. Osäkerheten kan bidra till att klassrummet som utgår ifrån enskilda inlärningsstilar uteblir och att den traditionella, läromedelsstyrda undervisningen tar överhand

Denna undersökning kommer att fokusera på yrkesverksamma pedagoger och deras kännedom om olika inlärningsstilar. Resultaten kommer att ligga till grund för en ökad medvetenhet om huruvida varje barns inlärningsätt och inlärningsstil tas tillvara eller inte i dagens svenska skola. Resultaten kan också hjälpa oss som blivande pedagoger att se hur vi kan arbeta för att skapa klassrum som passar i en skola för alla.

Det finns två benämningar för ämnet; inlärningsstil och lärstil. Vi har i denna uppsats valt att använda oss av ordet inlärningsstil.

1.2 Syfte

Syftet är att undersöka pedagogers kännedom om inlärningsstilar och om de medvetet och metodiskt använder sig av denna för att individanpassa undervisningen.

1.3 Arbetets disposition

Arbetet börjar med inledning, bakgrund och syfte som beskriver vad som ligger till grund för denna uppsats. Litteraturdelen tar upp vad forskning säger om inlärningsstilar och individanpassning. Den presenterar några pedagogiska föregångare och förespråkare för olika inlärningsstilar och individanpassad undervisning. I litteraturdelen tas även upp vad Lpo94 säger om individanpassad undervisning samt några forskares tankar om det individanpassade klassrummet. Sen följer problemformulering, metodval, sammanställning av resultat samt en analys. I diskussionen jämförs litteraturen med resultatet. Uppsatsen avslutas med en sammanfattning.

1.4 Avgränsning

Inom vårt forskningsområde finns en mängd litteratur. Vi har valt att avgränsa oss till litteratur som tar upp olika inlärningsstilar och dess förespråkare samt litteratur som visar på olika motiv till att arbeta individanpassat. Vi kommer bl a visa på vikten av samtal och samspel som ett led i att individanpassa undervisningen. Litteraturen kommer också att visa på varför vissa lärare ställer sig tveksamma till att arbeta individanpassat, för att studien också ska få en negativ vinkling till ämnet.

2 Litteraturgenomgång

Här presenteras olika pedagogiska föregångare och förespråkare samt motiv till att arbeta individanpassat och vad läroplanen säger i ämnet.

2.1 Pedagogiska föregångare

”Många av de idéer om pedagogik som förts fram i skoldebatten har sina rötter i den så kallade progressiva pedagogiken” (Dewey 2004, s. 9). Den här typen av pedagogik var en reaktion mot traditionell, auktoritär undervisning. Den progressiva pedagogiken förordade hänsyn till det enskilda barnets fysiska, emotionella samt intellektuella utveckling. Ett helhetsperspektiv i vilket man utgick från barnet självt ansågs vara av yttersta vikt. Pedagogens huvudsakliga uppgift skulle vara att vägleda, styra och organisera samspelet mellan växande individ och föränderlig omgivning.

2.1.1 Från Rousseau till Dewey

Rousseau var en av de första som ville påvisa naturliga, psykiska och fysiska skillnader hos människan. Hans starka övertygelse om vidden av dessa skillnader, gjorde att han blev angelägen om politisk, rättslig, och ekonomisk jämlikhet. Han pratade om en undervisning som var inrättad efter elevens naturliga utveckling och menade att den mesta inlärningen sker i barns möte med omgivningen. Lärostoffet skulle anpassas till elevens mognad, inte tvärtom (Dewey 2004).

Kunskapsteoretikern Piaget föreställde sig mänsklig utveckling som ett långt och komplicerat förlopp. Barn är inte födda med kunskap. Piaget menade att barnet aktivt måste söka den nya kunskapen och att man måste utgå från barnets intressen och nyfikenhet. Det var barnet själv som måste få konstruera sin kunskap. Han drog slutsatsen att det var omöjligt att undervisa barn om sådant de inte var mogna för och skolan skulle därför anpassas efter barnet (Maltén 1995).

Till skillnad från Piaget ansåg Vygotsky inte att det var inifrån individens kunskap påverkades utan att det istället var den yttre, den sociala och kulturella omgivningen som var avgörande för individens utveckling. Vygotsky ansåg att pedagogen borde locka fram de

erfarenheter och föreställningar eleven hade och ställa problemformuleringar utifrån dessa (Maltén 1995).

Dewey räknas till de progressiva pedagogiska teoretikerna (som har ett nära samband med socialismen) och kallas den funktionella psykologins fader. Dewey hävdade att individen utvecklas genom ett samspel med sin omvärld, lär sig benämna denna omvärld, lär sig sociala regler, lär sig förstå sammanhang osv.

Uttrycken *intelligent action* och *learning by doing* återspeglar en syn på människan som aktiv gentemot sin omvärld, där utveckling är en arbetsuppgift för människan” (Dewey 2004, s. 17).

Vidare påpekade Dewey vikten av att eleven i utbildningen måste ges möjligheter till att aktivt pröva och experimentera. I Deweys pedagogiska texter kan man se ett tydligt mönster i hans tankar om den enskilda individens växt och utveckling. Han menade att det var nödvändigt att överge det ämnesuppdelade lärostoffet till förmån för arbete med mer praktiska problem, problem som eleverna skulle kunna tänkas stöta på ute i samhällslivet. *The school and society* från 1899 är ett av Deweys mest inflytelsesrika arbeten på det pedagogiska området.

I klassrummet saknas både motivet och det sammanhållande kitt som den sociala organisationen utgör. När det gäller den etiska sidan består det nuvarande skolsystemets sorgliga svaghet i att man försöker förbereda samhällets blivande medlemmar i en miljö där betingelserna för social anda helt saknas. Det är inte lätt att i ord beskriva den skillnad som följer av att olika sysslor medvetet sätts i centrum för skolans liv, en skillnad i anda målsättning och atmosfär. När man kommer in i ett kök som sjuder av liv, där en grupp barn håller på att laga mat, är den psykologiska skillnaden så påfallande att det omedelbart slår emot en: en förändring från en mer eller mindre passiv och likgiltig mottaglighet och återhållsamhet till en livlig utåtriktad energi. För dem som har inskränkta idéer om skolan blir skillnaden verkligen en chock. Men förändringen i social attityd är lika påfallande. Att enbart inhämta fakta och sanningar är en så exklusivt individuell angelägenhet att den helt naturligt tenderar att övergå i själviskhet (Dewey 2004, s. 63-64).

Utbildningens funktion är enligt Dewey att ge elever levande kunskap som de har praktisk nytta av yrkesmässigt och personligt. Det bästa sättet att lära sig menade Dewey var genom praktiska övningar som i så hög grad som möjligt fjärmade sig från ett konstruerat

inlärningssätt. Central var tanken på att utbildning tjänade till att utveckla människans förmåga till problemlösning och kritiskt tänkande i stället för memorering, och att skolan skulle påminna om det verkliga livet (Dewey 2004).

Dewey (2004) talade även om läroplanen och barnet. Han hävdade att inläring inte är en abstrakt psykologisk process, utan ett aktivt bearbetande av den omvärld man lever i. Lärostoffet skulle inte vara överordnat barnets intressen, inte heller skulle barnets intressen och utveckling vara överordnade lärostoffet. Dewey uppmärksammade problemet att barnet många gånger ställs mot läroplanen, individen mot samhällets kultur och menade att barnets värld är en värld av personer med personliga intressen, erfarenheter och kunskaper, snarare än en värld av fakta och lagbundenheter. Studierna i skolan representerar ett material som utan slut sträcker sig tillbaka i tiden och gör att barnet förs ut ur sin välkända fysiska omgivning och ut i den vida världen. ”Barnets förråd av personliga minnen och traditioner förkvävs av århundraden av mänsklighetens historia” (a.a. s. 108).

2.2 Olika inlärningsstilar och dess förespråkare

Det är viktigt att tänka på hur vi lär, vår inlärningsstil. Hur en persons inlärningsstil är beror på vad den personen föredrar eller behöver för att lära sig på bästa sätt. En inlärningsstil kan definieras så här: en individs unika sätt att fokusera på, ta in, integrera och behålla ny kunskap. Varje individ har sin unika kombination eller drag som karakteriserar inläringen (Ladberg 2000). Det finns olika preferenser eller element som påverkar hur vi lär. Den mest kända modellen för inlärningsstilar är *The Dunn & Dunn Learning Styles Model* av makarna Rita och Kenneth Dunn. Dunn & Dunn delar upp inlärningsstilarna i olika element och sammanfattar dem i fem kategorier (Boström 1998, s. 24). Även Bostöm och Ladberg har anammat dessa kategorier men kallar dem preferenser. Preferenserna är: *miljömässiga, fysiologiska, psykologiska, emotionella och sociala*.

Gardner i sin tur pratar om olika intelligenser. De olika preferenserna granskas i följande avsnitt. Därefter följer en sammanfattning om Gardners arbete och en presentation av hans intelligenser.

2.2.1 Miljöpreferenser

En miljö som känns trygg och positiv ska inspirera, imponera, väcka uppmärksamhet samt ge en positiv och välkomnande känsla. Om klassrummet känns behagligt går inläringen lättare (Boström 1998). Att alla arbetar lika bra med samma ljus i ett klassrum stämmer inte. Samma sak gäller med ljud. En del föredrar starkt ljus när de ska lära sig något nytt. En del människor måste ha tyst omkring sig för att kunna koncentrera sig medan andra finner att bakgrundsljud gör det lättare för dem att koncentrera sig. Andra människor föredrar svagt ljus, de menar att de tänker klarare då och att starkt ljus istället gör dem överstimulerade och okoncentrerade. Många elever vill lyssna på musik medan de läser läxor eftersom de då har lättare att ta in vad de läser (Ladberg 2000).

Hur man sitter och var man sitter har också betydelse för inläringen. Alla delar av ett klassrum kan användas för att påverka inläringen. Att förändra i klassrummet då och då kan också ge positiv förändring men man måste då tänka på att planera med omsorg (Boström 1998). En del vill sitta upprätt på en stol vid ett skrivbord eller liknande för att kunna koncentrera sig medan andra vill sitta mjukt, bakåtlutat, eller liggande för att kunna arbeta. Samma elever föredrar en hemlik miljö i skolan och för dem är det svårt att behöva sitta vid en skolbänk. Det är dessa elever som gungar på stolen, hänger över bänken, ålar omkring och ofta byter ställningar (Ladberg 2000).

2.2.2 Fysiologiska preferenser

Det handlar inte bara om möblering utan även om behovet av att röra sig för att ge arbetsro. Ungefär $\frac{3}{4}$ av eleverna i en klass har stort rörelsebehov. Yngre barn har i regel större rörelsebehov än äldre men under puberteten kommer en period med ökat rörelsebehov. Pojkar har generellt större rörelsebehov än flickor (Boström 1998).

Det spelar stor roll om man är morgon- eller kvällsmänniska för hur inläringen sker (Boström 1998). Elever som är kvällsmänniskor missgynnas hela tiden i skolan liksom de elever som får prov på tider när de inte är som mest alerta. Det är omöjligt för dessa elever att prestera på topp (Ladberg 2000).

2.2.3 Sinnespreferenser

Boström menar att vi använder oss av olika sinnen när vi lär oss men det är olika vilka sinnen vi föredrar. De visuella kommer bäst ihåg via iakttagelser. Auditiva elever föredrar instruktioner och njuter av föreläsningar. Elever där känselsinnet är det starkaste är taktila och vill ha praktiskt arbete med händerna. Det finns elever som behöver använda hela kroppen för att lära. De är kinestetiska och behöver röra på sig för att lära och tänka klarare. Dessa elever tycker om att göra utflykter och andra aktiviteter utanför skolan (Boström 1998). Människan använder alla sinnen och många av oss lär oss lika bra genom två eller flera sinnen men för många är ett sinne dominerande och detta har stor betydelse för inläringssituationen (Ladberg 2000).

Analytisk eller holistisk.

Om en elev är analytisk inlärare är en av hjärnhalvorna mer dominant än den andra. Den analytiske eleven lär sig en sak i taget. Dessa elever skriver gärna punktlister och fokuserar på detaljer innan de kommer till helheten. De föredrar formell möblering och starkt ljus.

Elever som är holistiska har också en dominant hjärnhalva men tar till skillnad från den analytiske gärna in helheten först för att sedan gå in på detaljer. Dessa elever använder gärna tankekartor, bilder och diagram. Holistiska elever föredrar informell möblering, dämpat ljus och gärna lite bakgrundsmusik (Ladberg 2000).

2.2.4 Emotionella preferenser

Elever med emotionella preferenser behöver ha mycket struktur i klassrummet och mycket stöd av läraren för att bli motiverade. Samtidigt tycker dessa elever inte om att bli styrda och hamnar därför ofta i konflikt med läraren och de ihärdiga eleverna som känner ett behov av att slutföra uppgifter innan de kan börja på något nytt (Ladberg 2000). Det gäller att träna på att tygla och kontrollera sina handlingar för att lägga grund för goda relationer och använda känslorna på ett intelligent sätt (Boström 1998).

2.2.5 Sociala preferenser

Elever med sociala preferenser varierar mycket. Därför är det viktigt att pedagogen skapar variation i arbetssätten så att eleverna får arbeta både ensamma, i par, i kamratgrupp, i team och med vuxen. Ladberg menar att elever som misslyckas i skolan ofta har starka preferenser

som inte överensstämmer med skolans krav såsom stort rörelsebehov, behov av svagt ljus, är mest alerta på kvällen eller natten o s v och ju fler av de dragen eleverna har desto svårare har de i skolan. En amerikansk undersökning visar att elever som fått undervisningen anpassad till sin inlärningsstil inte bara ”dramatiskt” förbättrat sina studieresultat utan också fått ett förbättrat uppförande i skolan (Ladberg 2000). Vi är sociala individer men fungerar bäst om vi får arbeta i den gruppering vi trivs med. Statistiskt sett finns det fler elever som vill arbeta i grupp än ensamma (Boström 1998).

2.2.6 Gardners intelligenser

1979 började Howard Gardner forska kring människans möjligheter att lära. Han gick i Piagets fotspår men utvecklade dennes teorier avsevärt. Teorin MI (Multiple intelligences) beskrivs kanske bäst som en utbildningsfilosofi, en inställning till studier, med idéer om en utbildning under utveckling snarare än som ett bestämt program med fastställda metoder och tillvägagångssätt. Med MI ges lärare många möjligheter att kreativt använda dess grundläggande principer i många olika utbildningsmiljöer och situationer. Gardner ifrågasatte allvarligt olika tester och deras sätt att bestämma en persons intelligens. Vid tester flyttas en människa från sin naturliga inlärningsmiljö för att utföra helt isolerade uppgifter som han/hon aldrig har gjort tidigare och troligen aldrig kommer att göra vid något annat tillfälle. Gardner föreslog i stället att intelligens har mer att göra med förmågan att lösa problem och skapa något i ett meningsfullt och naturligt sammanhang. Gardner gjorde en uppdelning av de olika förmågorna i nio vittomfattande kategorier eller intelligenser.

- språklig intelligens
- visuell-spatial intelligens
- kroppslig-kinestetisk intelligens
- musikalisk intelligens
- social intelligens
- självkänedom/ interpersonell intelligens
- logisk-matematisk intelligens
- natur-intelligens
- existentiell intelligens (Gardner 2001)

2.3 Motiv till att arbeta individanpassat

Ahlberg (2001) talar om att det individriktade perspektivet har fått stor genomslagskraft i skolans arbete. Hon menar att det är positivt eftersom utgångspunkten i detta perspektiv är individen själv och dess förutsättningar.

I debattartikeln *Lärstil bygger på varje elevs styrkor och behov* (Lärarnas tidning nr. 13 2006) debatterar Boström med flera för en undervisning som bygger på att eleverna lär sig på olika sätt. Författarna till artikeln menar att styrkan med en lärstilsbaserad undervisning är att om läraren vet hur eleverna eller grupperna lär sig kan undervisningen planeras på ett bättre sätt. Vidare trycker de på det faktum att om jag som elev vet hur jag lär mig som bäst kan jag utnyttja den insikten i många skilda situationer, inte minst i det livslånga lärandet. Författarna hävdar genom att arbeta utifrån inlärningsstilar fokuseras undervisningen på hur varje enskild elev lär bäst. Därefter försöker man hitta de matchande metoderna och den mest gynnsamma vägen. Detta leder i sin tur till att alla elevers sätt att lära faktiskt uppmuntras. Vidare talar samma författare om poängen med att använda sig av olika inlärningsstilar i klassrummet. Läraren ska hjälpa eleven att lära sig på sitt bästa sätt för att sedan utvecklas till en kunskapsörstande och kreativ individ med självkänslan i behåll. För att kunna fullfölja vårt uppdrag att möta alla elever på deras nivå och på deras bästa sätt att lära måste vi ta föreställningen om olika lärstilar på allvar (a.a.)

I artikeln *Tankar om en flexibel utbildning* (2000) skriver Andersson om det livslånga lärandet. Han menar att möjligheten till en flexibel utbildning krävs för att ett livslångt lärande ska kunna erbjudas och att flexibel utbildning karaktäriseras av fokuseringen på den studerandes möjligheter att anpassa studiemodeller, innehåll och miljö efter personliga förutsättningar (a.a. s.3). Även Jönsson talar om vikten av att vara flexibel och se till den studerandes möjligheter i artikeln *Learning by searching* (2000). Hon hävdar nämligen att det i varje grupp finns människor som är utpräglat visuella medan andra är utpräglat auditiva. Vidare skriver hon att ett starkt perceptionskanalberoende inte behöver vara ett funktionshinder eller en funktionsfördel om det går för var och en att välja vilken kanal man vill utnyttja. Därför är det av största vikt att möjligheter till individanpassning utifrån olika lärstilar finns.

2.3.1 Ett individanpassat klassrum

Ett klassrum som ska ta tillvara allas olika inlärningsstilar kräver en flexibel lärare och uppgifter som är utformade på ett sådant sätt så att de kan passa alla. Ahlberg (2001) har uppmärksammat att arbetet med att möta alla elevers särart skiftar från skola till skola. Hon menar att det vanligaste sättet i de flesta skolors arbete för att stödja elever i svårigheter fortfarande är att eleverna ihärdigt får träna och öva olika moment i undervisningen för att försöka nå upp till samma kunskapsnivå som sina kamrater.

Internetsidan <http://www.ugglan.educ.goteborg.se> beskriver hur ett klassrum kan utformas så att allas inlärningsätt tas tillvara. Här kan man även läsa om vad den enskilde eleven själv kan tänka på för att maximera sin egen inlärningspotential. För de visuella eleverna är viktigt att anteckningsblock, pennor och eventuellt färgkriter finns väl tillgängliga i klassrummet. En visuell elev måste få möjlighet att anteckna på lektionerna och helst även få tid till att rita bilder och figurer till sina anteckningar. Den auditiva eleven behöver få höra inlärningsstoffet. Det är bra om eleven själv eller tillsammans med läraren får möjlighet att läsa in det som ska läras på band och sedan lyssna på banden. Den enskilde läraren måste vara överseende och beredd på att om auditiva elevers inlärningsstil verkligen ska tas tillvara så måste de få fråga mycket under lektionstimmarna och även få möjlighet till diskussion med kamrater. Den elev som är taktill i sin stil behöver få ha fingrarna sysselsatta under tiden som han/hon lyssnar. Eleven behöver få röra materialet som visas och om möjligt ha något handarbete tillgängligt under genomgångar på lektioner. Den taktilla eleven behöver även få anteckna mycket så att händerna hålls sysselsatta. För de kinestetiska eleverna är det viktigt med verklighetsanknutna upplevelser såsom studiebesök, intervjuer och experiment. Har man denna inlärningsstil är det också viktigt att man försöker röra sig samtidigt som man skall lära sig något nytt.

Även Boström och Wallenberg (1997) talar om hur klassrumssituationen påverkas av ett individanpassat arbetssätt. De menar att lärare som strävar efter detta sätt att arbeta på måste ta hänsyn till vilken tid på dagen provsituationer och svåra uppgifter läggs. Klassrummen måste organiseras så att eleverna kan välja arbetsplats efter sina egna behov av formell respektive informell möblering. Som lärare måste man också ta hänsyn till ljudbehov och ljusbehov samt tillåta att eleverna rör sig och äter en frukt vid behov.

2.3.2 Att skapa ett individanpassat klassrum

Ahlberg (2001) hävdar att för att skapa optimala möjligheter till lärande och deltagande för *alla* elever måste läraren ha kunskap i ämnet, didaktisk medvetenhet och sist, men inte minst, förståelse för hur människor lär. Samtidigt menar samma författare att detta inte räcker. För att fullgöra skolans uppdrag om individanpassad undervisning fordras det även en fungerande ledningsstruktur och en god samarbetskultur på den enskilda skolan.

I tidigare avsnitt beskrivs vad man som lärare ska tänka på för att tillgodose allas behov i klassrummet och forskning som redovisas tyder på att det är positivt för klassrumsklimatet att arbeta efter allas förutsättningar och olika inlärningsstilar. För att göra detta är det dock viktigt att lära känna sina elever och deras speciella inlärningsstil. En rad forskare förespråkar samtalet som en inkörsport till möjligheten att arbeta individanpassat. Genom samtalet lär elev och lärare känna varandra på djupet och kan tillsammans utforma en undervisning och skola för alla. Carlgren & Marton (2001) menar att det är av viktigt att skapa ett bra klimat i klassen, som *alla* känner sig trygga i. Samma författare hävdar att det är viktigt att eleverna får lära sig att tycka till och framföra sina åsikter på sitt sätt. Genom att vänja eleverna vid att tala offentligt inför varandra och läraren tror författarna att detta kan ske. Erdis (2004) håller med om föregående argument när hon säger att det i all pedagogisk verksamhet ingår att utveckla barns förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter.

Att lära andra lära är en lärares huvuduppgift. Det är därför angeläget för lärare att ständigt fundera över vad lärande är, hur det går till och hur det bäst sker (Lendahls och Runesson 1996, s. 89). Björneloo (i Lendahls och Runesson 1996) menar att läraren har stora möjligheter att lära om sin undervisning och sina elever och deras intressen i dialog med dem. Genom dialogen kan man nå varandra och få arbetet att gå framåt. Vidare talar Björneloo om hur det kan kännas när man som lärare kommer riktigt nära sina elever i en bra dialog. Hon förmedlar känslan av att orden blir riktiga, inga hinder står emellan och läraren och eleven lyssnar lyhört på varandra. Svedner (1999) hävdar att samtalet faktiskt är den viktigaste undervisningsformen. Alleklev & Lindvall (2000) instämmer i Svedners påstående då de talar om hur viktigt det är för läraren att föra en nära dialog med sina elever. Barnen behöver en samtalspartner som de kan utbyta tankar och funderingar med. Dysthe påtalar följande:

Mening är något som skapas genom samspel, förståelse uppstår i samspelet mellan lärare och elever medan de pratar om och lyssnar på det de läser och skriver. Viktiga betingelser för ett individanpassat klassrum är därmed skapade (Dysthe 1995, s. 221).

2.3.3 Ett skolexempel

Haug fick 1998 uppdraget av den svenska regeringen att arbeta som statlig utbildningsinspektör i Skolverket. Han skulle tillsammans med nio andra inspektörer studera individuell undervisning. Resultatet utmynnade i artikeln *Skolan där ingen ställs utanför* som publicerades i andra numret av LOCUS 1999. Den aktuella skolan arbetade mot en förståelse och vilja att ta det steg som gick ut på att anpassa skolan efter barnen, inte tvärtom, det vill säga att barnen anpassades efter en skola som var byggd för en helt annan situation än den barnen kunde klara av eller få utbyte av. I klassrummet arbetade eleverna aktivt med de uppgifter de fått sig tilldelade. Många av dem ägnade stor tid åt att prata med de andra barnen, prata om andra saker än skolarbetet. Denna möjlighet är av största vikt för den elev som är auditivt lagd. Elever som visade upp sina resultat fick alltid först möta en positiv verbal reaktion, en klapp på kinden eller axeln samt ett leende eller nickning. Därefter kunde det komma några mer kritiska frågor och uppmaningar. Det taktila sinnet blev dock tillgodosett först. Eleverna hade själva fått sätta sin prägel på skolans miljö. De hade tillsammans med en konstnär som skolan anställt arbetat med mängder av teckningar, bilder, dekorationer, skulpturer, statyer, väggmålningar, mattor, illustrerade dikter, kollage och fotografier som prydde insidan av skolan. Enligt Haug bidrog detta till en mycket tilltalande skola. I arbetet med att pryda skolan hade barnen fått använda sig av alla sinnen.

Haug menar att han fick uppleva en skola där alla elever var inkluderade i gemenskapen och där man ägnade stor energi åt att för de enskilda barnen utforma utmaningar som var utformade efter deras förmåga, intresse och anlag. Hur skapade då denna skola sin individanpassade undervisning. Enligt Haug existerade inte förväntningar om genomsnittseleven där. På övriga skolor som han tidigare besökt fungerade föreställningen om den normala eleven och den normala bakgrunden som en etablerad sanning som inte kunde ifrågasättas. Där fick elever specialundervisning som aldrig skulle ha fått det på den aktuella skolan. Elevernas variation togs tillvara och sågs som en styrka och utmaningen handlade om att skapa en social och kulturell gemenskap utifrån individualiteten.

2.3.4 Varför vissa lärare ställer sig tveksamma till att arbeta individanpassat.

Forskning visar att en del lärare tror att det finns ett sätt att lära ut på, det rätta sättet, det eftersträvansvärda. Lendahls & Runesson (1996) refererar till läraren Eva som bekräftar detta. Eva trodde under en period att om man bara gjorde på rätt sätt så uppstod inga problem. Hon var också övertygad om att det faktiskt fanns ett enda rätt sätt.

Allt jag gjorde skulle vara oantastligt från alla håll.
Elever, föräldrar, skolledning, ja alla skulle tycka
att det jag gjorde var bra, att just mina lösningar på
problem var de riktiga och alla skulle vara nöjda (a.a. s. 25).

Carlgren & Marton (2001 s. 71) talar om samma sak, om de krav som varje lärare har på sig: Såväl allmänheten som läraren och eleverna förväntar sig att lärare ska kunna kontrollera klassen och upprätthålla ordningen. Dessa krav leder till att läraren inte vågar släppa på kontrollen och sitt traditionella sätt att lära ut.

Molloy (1996) menar att en dialogisk klassrumskultur, som lätt uppstår när många sätt att lära på praktiseras, kräver en rejäl omsvängning för alla, inte minst för läraren. ”Om läraren lämnar ifrån sig sitt talutrymme – och därmed också något som vi kan kalla makt – vem ska då fylla det” (a.a. s. 156)? Molloy tror sig ha svar på varför vissa lärare inte strävar mot ett klassrum där alla får synas och höras på sina egna speciella sätt. Hon menar att många lärare blir nervösa i den dialogiska klassrumskulturen och de tycker inte att de gör tillräckligt. Vidare talar Molloy om att läraren kan bli osäker när eleverna har två tredjedelar av utrymme. Hon hävdar också att tidsbrist kan vara ett skäl till att vissa lärare inte strävar mot det här sättet att arbeta på. Carlgren & Marton tar upp ytterliggare en aspekt på det här problemet. De hävdar nämligen att det har visat sig att elevernas aktivitetsgrad är högre ju mer traditionell lärarens undervisning är. Med traditionell menar författarna en undervisning där läraren ensam planerar, organiserar och leder skolarbetet utan vare sig dialog eller demokrati. Bergström (2001 s. 8) skriver i sin bok om att goda pedagoger har många gemensamma drag. Två av dem är att de själva ser sig som lärande individer och att de är öppna för nya pedagogiska upptäckter.

2.4 Läroplanen

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet från 1994 (Lpo94) beskrivs mål för hur skolan skall arbeta. Där kan man läsa att undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att bli aktiva samhällsmedlemmar. Detta visar på hur viktigt det är att arbetsformerna är planerade på ett sådant vis att alla får möjlighet att göra sin röst hörd och synas i klassrummet. Lpo94 betonar även vikten av att undervisningen ska främja elevernas harmoniska utveckling samt att detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad undervisning. Läroplanen förespråkar elevernas rätt till en undervisning där såväl intellektuella, praktiska och estetiska aspekter uppmärksammas. De skall få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar (Utbildningsdepartementet 1998)

3 Problemformulering

Vårt syfte är att undersöka pedagogers kännedom om inlärningsstilar samt om och hur de medvetet och metodiskt använder sig av denna för att individanpassa undervisningen.

Litteraturen visar att uppmuntrandet av olika former av inlärningsstilar i klassrummet kan hjälpa till att maximera alla elevers inlärningspotential. Ett sådant klassrum kan hjälpa eleverna att bli medvetna om sina starka sidor men samtidigt bygga på svagheter så att även de kan utvecklas. Då pedagogers medvetenhet är avgörande för om olika inlärningsstilar tas tillvara i ett klassrum eller inte kommer dessa att bli målgrupp för undersökningen som kommer att genomföras med intervjuer av ett antal yrkesverksamma lärare på låg- och mellanstadiet.

Vilken kännedom har pedagoger om inlärningsstilar?

Hur arbetar pedagoger för att ge sina elever en individanpassad undervisning?

4 Metod

Utformning av undersökning samt metodavsnitt stödjer vi på Denscombes (2000) tankar.

4.1 Insamlingsmetod

Undersökningen är en kvalitativ sådan innefattande intervjuer med vars hjälp vi kan undersöka ett antal pedagogers kännedom om olika inlärningsstilar samt hur och om de medvetet och metodiskt individanpassar undervisningen. Intervjuerna kan ge oss ett material som ger mer djupgående insikter i ämnet. För oss var intervjuformen betydelsefull även ur den aspekten att vi fick en nära kontakt med pedagogerna och i deras tankar och värderingar.

Vi arbetade med semistrukturerade intervjuer. Frågorna var gjorda i förväg men gav utrymme för diskussion. Denscombe (2000) menar att intervjuaren ska vara flexibel och att tyngdpunkten bör ligga på den intervjuades synpunkter. Intervjuerna som gjordes var personliga.

4.2 Undersökningsgrupp

Vi valde att intervjua fyra verksamma pedagoger på fältet som vi bedömde ha något särskilt att bidra med i just den här undersökningen. Två av dem arbetade på lågstadiet och två på mellanstadiet. Vi valde informanter i olika åldrar, med olika antal år i yrket samt på olika stadier. Just de här fyra informanterna valdes för att vi hade en kännedom om dem och deras arbete sedan tidigare. Vi hoppades att det skulle bidra till en avspänd intervjusituation för båda parter. Eftersom vår utbildning riktar sig mot dessa åldrar valde vi lärare på låg- och mellanstadiet.

4.3 Genomförande

Först sammanställdes ett antal intervjufrågor. För att granska dem på djupet och få en uppfattning om de skulle ge oss ett användbart resultat för vår undersökning gjordes en pilotstudie. De frågor vi sammanställt gav oss intressanta svar och efter en del mindre finjusteringar kunde vi gå vidare med våra intervjuer.

Informanterna kontaktades och informerades om vår undersökning och önskan att få göra personliga intervjuer med dem angående inlärningsstilar. De informerades även om intervjuens syfte. Intervjuerna genomfördes på informanternas arbetsplatser, dels av praktiska skäl men också för att informanterna skulle känna sig så trygga som möjligt i situationen.

Vi förlitade oss på ljudupptagningar som kunde erbjuda en permanent och fullständig dokumentation när det gäller vad som sades under intervjun. Vi kunde koncentrera oss på svaren och därmed även ställa eventuella följdfrågor. De fältanteckningar som gjordes användes för att minnas detaljer och koppla svaren till varandra under intervjuens gång.

Alla fyra intervjuerna genomfördes i klassrum. Närvarande var vi själva och den pedagog som intervjuades. Vi intervjuade två pedagoger var. Den av oss som inte intervjuade förde anteckningar.

4.3.1 Bearbetning

Efter intervjuerna lyssnade vi på ljudbanden och transkriberade särskilt intressant material för vår studie till papper. Sen kunde det bestämmas hur kategorisering och sammanställning skulle göras för att resultatredovisningen skulle bli så bra som möjligt. Resultatet fick sedan ligga till grund för vår analys.

4.4 Analyismetod

Enligt Denscombe (2000) måste kvalitativa data organiseras innan de låter sig analyseras. Materialet sammanställdes med hjälp de av fältanteckningar och ljudupptagningar som gjordes vid intervjuerna. Resultatet återges i en sammanhängande text där citat som är intressanta för undersökningens syfte plockats ut. Analysen delades upp efter syftets två delar för att tydliggöra hur detta uppfyllts genom intervjuerna.

4.5 Etiska överväganden

Informanterna fick information om syftet med vårt arbete och av hänsyn till informanterna kallas de i vår studie för lärare A, B, C och D. Varken namn eller ort namnges för att skydda informanterna. De skulle känna sig helt bekväma i intervjusituationen utan någon oro för att deras identitet avslöjas. Eftersom bandupptagningar gjordes var vi noga med att berätta för informanterna att banden skulle förstöras efter att vi genomfört vår redovisning och fått ett godkänt betyg.

4.6 Metodkritik

När man använder sig av fallstudier som strategi är det vanligt att man som forskare möts av frågeställningar som tar upp ifall man kan generalisera med utgångspunkt i en relativt liten undersökning? ”Är inte resultaten, trots att de är intressanta, unika för just detta speciella fall och dess omständigheter?” (Denscombe 2000, s. 48). Vi menar att informanterna som vi valde för vår undersökning är exempel som ingår i en bredare kategori av lärare. Informanterna i undersökningen är i olika åldrar, har olika lång erfarenhet i yrket och på olika stadier. Vi är medvetna att det inte går att generalisera efter intervjuer med fyra pedagoger och därför kan vi endast uttala oss om dem som är aktuella för den här undersökningen.

Nackdelar med intervjuer är att de baseras på vad människor säger snarare än vad de gör. Denscombe (2000) menar att det inte är alltid som uttryck och handling stämmer överens. Vi insåg också att bandspelaren kunde hämma informanterna. Intervjun var i sig en konstlad situation där informanterna talade för protokollet. En annan nackdel med intervjuer, som vi insåg en bit in i arbetet med dem, är att de verkligen inte är ett enkelt alternativ. Det krävdes noggrann planering och ordentliga förberedelser innan intervjuerna kunde genomföras. Det skulle även tas hänsyn till arbetstider och lovdagar. Som forskare fick vi anpassa oss efter informanterna.

5. Redovisning av resultat

Innan intervjuerna genomfördes fick pedagogerna information om det arbete vi skriver och vad det handlar om i stora drag. Ordet inlärningsstilar introducerades utan att ge för mycket förkunskaper till frågorna men ändå en förkunskap om ämnet.

Resultatet redovisas i löpande text och citat från ljudupptagningarna som anses vara särskilt intressanta för just vårt syfte och vår problemformulering har plockats ut. Genom att redovisa resultatet i löpande text tror vi att läsaren får en mer sammanhängande bild av undersökningen. Resultatet visar på varje informants svar på undersökningsfrågorna och följs av en analys som visar på de slutsatser vi dragit utifrån informanternas svar.

5.1 Intervju pedagog A

Pedagog A är 54 år och har arbetat i 28 år som lärare. Hon har arbetat mest på mellanstadiet men även på lågstadiet där hon arbetar vid tidpunkten för intervjun. Pedagogen har inriktningen lågstadium med matematik och idrott.

För pedagog A har inlärningsstilar stor betydelse. Hon menar att det handlar om olika sätt att lära ut på, främst inom läsningen.

Det viktiga är att låta barnen och deras behov gå först.

Pedagogen tycker inte att det är någon större skillnad på individanpassad och lärstilsanpassad undervisning.

I båda fallen ska individen gå först. Man ska aldrig låsa sig vid ett sätt.

Pedagog A har lärt sig om inlärningsstilar via sin utbildning på högskolan men mest genom kollegor. Via barnen menar pedagogen att man upptäcker många olika sätt.

Mycket har jag lärt mig genom barnen

För att tillgodose de olika inlärningsstilarna provar sig pedagog A fram med hjälp av olika saker. Det är lite beroende på olika ämnen men också på olika barn. I t ex bokstavsinläringen varierar pedagogen olika metoder, helordsmetod och ljudmetod. Det görs ingen direkt dokumentation av barnens inlärningsstilar men genom test för svenska i första klass får pedagogen ändå en uppfattning om hur barnen tar sig fram i läsningen.

På frågan om lärstilsanpassning är en fråga för den enskilde pedagogen svarar pedagogen att det handlar om samspel.

I första hand måste man se till att det man gör gagnar barnen, de måste få chans att höras och synas, men samtidigt måste det kännas bra och engagerande för pedagogen.

Om skolan skulle anpassas till olika lärostilar så krävs olika ställen med olika hjälpmedel på skolan tror pedagog A. Då krävs det också mer resurser som personal och utrymmen. Det ultimata lärandet för den här pedagogen är att elevantalet inte är för stort.

15 elever som jag har nu är perfekt. Jag hinner med alla.

Pedagogen anser att hemspråkslärare är viktiga för att ett ultimata lärande ska kunna äga rum för alla. Positiva och engagerade pedagoger är också betydelsefullt. En homogen klass anser läraren skulle vara bekvämt men det är inget hon skulle vilja ha. Alla tillför något utifrån sina olikheter. Läraren skulle gärna vilja ha nya förslag och idéer. Nya rön är alltid viktiga och kan förklara varför vissa barn har gjort vissa saker.

5.2 Intervju pedagog B

Pedagog B är 36 år och har arbetat som lärare i 15 år. Hon har inriktningen Svenska/Samhällsorienterade ämnen och har främst arbetat bland de lägre åldrarna och i åldersblandade grupper. För tillfället är hon lärare för en ren tredje klass.

För pedagog B är inlärningsstilar olika sätt och möjligheter att nå olika barn. Hon menar att inlärningsstilar är av stor betydelse men i hur stor utsträckning man arbetar med dem beror mycket på barnen.

Vissa kräver ju många olika sätt att lära på. Man får se till klassen.

Hon tycker att inlärningsstilar och individanpassad undervisning går ihop.

Jag tror mycket på att hitta mellanting, barn är t ex inte bara auditiva.

Pedagog B tycker inte att hon fått mycket utbildning genom högskolan om inlärningsstilar. Hon har lärt sig genom barnen.

När jag stött på vissa speciella barn så har jag läst på då.

Pedagogen anser sig därigenom ha ökat sin kännedom om ämnet i helhet under sina verksamma år. Pedagogen varierar sin undervisning beroende på vad barnen behöver. När hon arbetar med läsinlärning med de yngre barnen brukar hon gå igenom en bokstav och sedan arbeta med den på olika sätt. De använder sig t ex av sand och lera för att skapa. De klipper ut ord och bokstäver från olika texter. Pedagogen tycker att det var lättare att individanpassa i matte och svenska medan hon tycker att det är svårare i So.

Det är svårare med strukturen och att ge rätt redskap. Det är flummigare.

När pedagogen ska ta reda på elevernas olika inlärningsstilar så går hon på ren känsla. Hon provar sig fram och om hon möter något speciellt så läser hon på om det då. Det hon känner fungerar tar hon sedan med sig till liknande situationer.

Pedagogen menar att om man arbetar som lärare själv i en klass är det lättare att "köra på" det man tror på och lärstilsanpassa efter eget tycke.

Är man ensam i klassen är det lättare att köra på det man tror på. Oavsett på vilket håll det drar.

Arbetar man i arbetslag är det bra om alla är på samma linje.

Det är bäst om alla jobbar enhetligt.

Pedagogen tror att det skulle vara svårt att få skolan som organisation mer anpassad till de olika inlärningsstilarna. Problemen är lokaler och pengar men hon är nog med att poängtera att det går.

Svårt. Men det är såklart att det går om det finns eldsjälar och drivkrafter.

Den ultimata lärandesituationen utifrån undervisningsperspektiv är för pedagogen åldersblandade grupper. Hon menar att det är lättare att individanpassa då. Hennes förklaring till detta är att om man har en 6-åring som är på en 8-åringens nivå blir det enklare för den eleven att arbeta utifrån sin egen nivå tillsammans med 8-åringarna än det hade varit om klasserna varit rena. Ur socialt perspektiv tycker läraren dock att det är bättre med rena klasser då klasskänslan är mer påtaglig.

Pedagog B skulle gärna kompetensutveckla sig.

Det är alltid en kick att få höra om nya saker. Tips är aldrig fel.

Pedagogen menar att kompetensutveckling kan inspirera till att ta nya tag och arbeta fram bättre metoder för att t ex arbeta med inlärningsstilar i klassrummet.

5.3 Intervju pedagog C

Pedagog C är 37 år och har arbetat på många olika skolor, både bland de lägre åldrarna och på högstadiet men arbetar nu i en 6: a. Pedagogen är 1-7 lärare och har Matte /Naturorienterade ämnen samt Engelska som inriktning. Hon har arbetat som lärare sen hösten -94.

För pedagog C är inlärningsstilar att elever lär sig på olika sätt och använder sig av olika sinnen.

En del bildligt och en del genom att lyssna, skriva, musik kan man ta till och ramsor.

Vi är bra på olika saker. Att använda sig av rörelse kan ha stor betydelse för många elever. Det har även stor betydelse för hennes undervisning att tänka på hur elever lär på bästa sätt. Pedagogen tycker att det gäller att skapa variation för att kunna tillgodose så många lärstilar som möjligt och för att hålla intresset vid liv.

Man får se till att det inte blir enformigt.

Engelska är pedagog C:s huvudämne och där försöker hon anpassa undervisningen så att hon kan tillgodose så många behov som möjligt. Det är mycket viktigt för henne att prata engelska och att använda sig av interaktiva övningar.

Hennes första spontana svar på om det är skillnad på individanpassad och inlärningsanpassad undervisning är nej men efter lite diskussion anser hon att det bör vara samma eller att det ena inte utesluter det andra. För att kunna individanpassa vilket är lärares uppdrag måste vi även lärstilsanpassa i största möjliga mån. Vi diskuterar även att många blandar ihop individanpassad undervisning med individuell undervisning.

Individanpassad undervisning betyder ju inte att man slänger ut eleverna i korridoren och att de får jobba själva.

Det hon vet om inlärningsstilar fick hon i sin utbildning samt att hon gått på en föreläsning för ett par år sen i ämnet. Hon tycker även att under sin utbildning fick hon mycket som handlade om individanpassat och olika lärstilar men att det då var svårt att sätta det i relation till undervisningen.

Det är först när man kommer ut i arbete som man kan förverkliga teorierna i praktiken och förstå dess hela innebörd.

Frågan om hur läraren arbetar för att tillgodose de olika inlärningsstilarna har redan besvarats. Hon försöker variera och anpassa kraven efter de elever hon har framför sig. En annan viktig sak som kom upp i denna diskussion var att många lärare tror att eleverna vet själva hur de lär bäst vilket pedagogen är helt övertygad om att de inte gör. Det gäller att visa dem olika sätt och att de får utforska. Hon använder sig mycket av tankekartor och skriver på tavlan för att underlätta. Hon varierar även redovisningsformerna på olika sätt.

Man lär sig mycket genom att förklara för andra vad man lärt sig.

”Mattekompisar” är ett annat konkret exempel på hur eleverna tillsammans löser problem och sätter ord på sina tankar. Hon pratar även om Deweys *Learning by doing* som ett bra redskap i flera ämnen. Pedagog C tar upp utepedagogik och hur bra det kan fungera förutsatt att det sätts i ett meningsfullt sammanhang.

När vi kommer in på hur olika lärstilar dokumenteras och undersöks får vi reda på att just i detta arbetslag dokumenterar pedagogerna inte. Läraren och de övriga två lärarna i arbetslaget har inte arbetat tillsammans längre än denna termin och känner inte sig riktigt samkörda på hur de ska göra. Men det finns ett intresse av att göra det och hon kan berätta att på andra skolor där hon arbetat gjorde hon det. Att lärstilsanpassning är upp till den enskilde läraren kan hon till viss del hålla med om. Pedagoger är också olika och använder olika sätt och metoder.

För att utvecklas som pedagog är det viktigt att man får diskutera med sina kollegor och där kommer organisationen in.

Vems ansvar är det att dessa frågor lyfts fram för sig pedagog C. Det bör finnas speciella utvecklingsgrupper som för fram dessa diskussioner och där har rektorn det yttersta ansvaret. Det ultimata lärandet för denna pedagog är när man har en inte alltför stor elevgrupp. Storleken på gruppen beror också på vilka elever pedagogen har framför sig. Hon poängterar att läraren är mycket viktig och det krävs att man är engagerad och glad. Hon vill gärna kompetensutveckla sig och anser att det är viktigt att hela tiden utveckla sig för att bli en bra pedagog.

5.4 Intervju pedagog D

Pedagog D är 33 år gammal och har varit verksam sen 1999. Hon har haft olika vikariat i varierande årskurser och på olika skolor. Hon fick fast tjänst 2000 men var sedan mammaledig och har vikarierat efter det. Nu är hon lärare i en 6: a. Hon är 1-7 lärare och har Svenska/Samhällsorienterande ämnen och bild i sin inriktning.

För henne är ordet inlärningsstilar relativt nytt men efter vår presentation av vårt arbete känner hon att det finns kunskap om de olika inlärningsstilarna även om själva ordet känns främmande.

Olika metoder att använda. För en del är det bra att läsa för de lär sig bäst av det.

Hon pratar också om olika sinnen och att vi lär på olika sätt beroende på vilket sinne som är starkast. I sin undervisning anser hon att det har betydelse att variera för att ge ett så brett spektra av olika metoder som möjligt. Hon poängterar också vikten av att utgå från elevernas intressen. Även med denna pedagog kom vi in på olika studietekniker och att det är viktigt att presentera så många olika sätt som möjligt för eleverna för att de ska hitta det som passar dem bäst. På frågan om det var skillnad att individanpassa och lärstilsanpassa svarar hon återigen att hon känner sig lite främmande för ordet lärstil men hon tycker att de hör ihop. Även denna pedagog anser att det ena inte utesluter det andra men att det kan vara svårt att skilja de olika begreppen åt och att de ofta misstolkas. Återigen tar hon upp vikten av variation i undervisningen.

Man har ändå en ram som alla ska jobba utifrån och sen ibland får man minska ner den för en del.

Den kännedom hon har av inlärningsstilar kan hon bara erinra sig om att hon fått ytterst lite av i sin utbildning. Men hon anser sig ändå ha bra koll på att elever lär olika. På frågan om hur hon arbetar för att tillgodose de olika inlärningsstilarna kom vi återigen in på vikten av variation. Hon poängterar att det är enklare att variera sig och hitta på alternativa undervisningsmetoder i ett ämne man känner sig trygg och hemma i. Även denna pedagog säger att dokumentationen av elevernas olika inlärningsstilar är obefintlig än så länge. Hon vill också att hon och hennes kollegor ska arbeta mer med detta både för att underlätta för eleverna men också för att underlätta lektionsplaneringarna. Man får en känsla av hur en elev lär bäst efter att ha arbetat tillsammans ett tag. När vi frågar om det är upp till varje enskild pedagog att lärstilsanpassa säger hon både ja och nej. Hon menar att vi egentligen inte har något val angående att individanpassa eftersom det står i Lpo94 och eftersom lärstilsanpassning hör ihop med individanpassning så är det en skyldighet, inget val.

Men hur man sedan gör det är upp till var och en både på gott och ont.

Vad det gäller organisationen önskar hon ett mer öppet klimat där man kan diskutera dessa frågor gemensamt. På frågan om det ultimata lärandet svarar hon att elevantalet styr mycket men även sammansättningen av klassen/gruppen. Hon vill inte ha för stora klasser men heller inte för små för då blir det ingen bra gruppdynamik. När vi pratar om kompetensutveckling berättar hon om att just nu går alla lärare i kommunen en kurs i matematikdidaktik och hon ser det som en viktig del i sin utveckling. Hon skulle kunna tänka sig att kompetensutvecklas inom inlärningsstilar men anser att det är svårt att lära sig av att gå en utbildning och att det är av verkligheten man lär sig. Hon pratar även om att inte ha alla ämnen utan specialisera sig på några.

6. Analys

Syftet med det här arbetet är att undersöka pedagogers kännedom om inlärningsstilar samt om och hur de medvetet och metodiskt använder sig av denna för att individanpassa undervisningen. De frågor vi sammanställt för intervjuerna ger både utrymme för konkreta svar men även för svar som kan vidareutvecklas i fortsatt diskussion. En del svar är relativt

korta men visar på ett bredare perspektiv i de frågor som följer. Analysen har vi delat upp efter syftets två delar för att tydliggöra hur detta uppfyllts genom vår undersökning. Dessa delar är pedagogers kännedom om inlärningsstilar samt hur de arbetar för att individanpassa undervisningen.

6.1 Pedagogers kännedom om inlärningsstilar

Pedagogerna har kunskap om att det finns olika inlärningsstilar och en vilja att arbeta individanpassat. Informanterna arbetar varierat, de låter barnen skapa och prova olika inlärningsmetoder. En av dem säger specifikt att det man gör måste gagna barnen. Det spelar ingen roll hur länge pedagogerna i vår undersökning varit verksamma eller vilka åldrar de arbetar med.

Tre fjärdedelar av undersökningsgruppen har svårt att definiera ordet inlärningsstilar men under diskussion framkommer det ändå att de har viss kännedom om ämnet. Vi upplever att alla informanter som vi intervjuade använder sig av inlärningsstilar men som vi uppfattat det ofta omedvetet. Informanterna kan inte sätta namn på de olika inlärningsstilarna men har ändå en kännedom om många av de faktorer som litteraturen pekar på. De verksamma pedagogerna i vår undersökning är inte väl förtrogna med begrepp som auditiv, visuell, kinestetisk och taktil, men använder sig ändå till viss del av dessa begrepp i undervisningen. En tänkbar förklaring kan vara att dessa begrepp är namn på saker som är självklara för pedagogerna. Vår undersökning visar att kunskap om olika begrepp och termer inte är nödvändiga för att individanpassa undervisningen, men att en viss kännedom gör det lättare att på bästa sätt hjälpa eleverna att hitta sin egen inlärningsstil. Därför behövs utbildning. Samtliga pedagoger i vår undersökning kan tänka sig en kompetensutveckling för att få en djupare kunskap i ämnet inlärningsstilar. De flesta menar också att det är viktigt att hela tiden följa med i utvecklingen av nya rön för att bli bättre som pedagog. Någon talar om att kompetensutbildning kan fungera som inspirationskälla till att vidareutveckla arbetet med t ex inlärningsstilar i klassrummet. Samtliga pedagoger betonar dock, vid olika tillfällen, att det är av verkligheten och barnen som de tror att de har lärt sig mest. Bara hälften av informanterna anser sig ha fått kunskap om de olika inlärningsstilarna via sin utbildning men menar ändå att de har kännedom om och kan arbeta med dem genom att de t ex själva har läst på och därigenom ökat sin medvetenhet inom ämnet men också genom tips från kollegor som arbetar medvetet och metodiskt med det här.

6.2 Pedagogers arbete med individanpassning

En gemensam faktor är, som vi tidigare nämnde, att alla pedagogerna använder sin kännedom om inlärningsstilar till att variera sin undervisning för att tillgodose alla barns behov i så stor utsträckning som möjligt. Alla pedagoger menar att det är viktigt att arbeta med inlärningsstilar i undervisningen. Att sätta den enskilde eleven med hans/hennes tankar, erfarenheter och kunskaper i centrum genomsyrar hela vårt resultat. Kännedomen och kunskapen pedagogerna har om de olika inlärningsstilarna resulterar i att de medvetet arbetar individanpassat på ett metodiskt sätt. Vi tar pedagog B som exempel. När pedagogen arbetar med läsinläring med de yngre barnen brukar pedagogen gå igenom en bokstav och sedan arbeta med den på olika sätt. Hon använder sig t ex av sand och lera för att skapa. Pedagogen låter barnen klippa ut bokstäver ur texter och leka med språket. Allt för att tillgodose så många inlärningsstilar som möjligt. Att pedagogerna är så positivt inställda till att arbeta med individanpassning kan ha sin grund i att de faktiskt har sett fördelar med att utgå ifrån varje elev i undervisningen. Erfarenheten som pedagog har lärt dem att barnen kan ta in mer kunskap om undervisningen varierar, något som kommer alla till godo.

7. Diskussion

Vilka slutsatser kan vi då dra av vår undersökning vad gäller pedagogers kännedom om olika inlärningsstilar samt om och hur de arbetar för att individanpassa undervisningen?

7.1 Pedagogers kännedom om inlärningsstilar

Pedagogerna i vår undersökning har kännedom om olika inlärningsstilar och lägger stor vikt vid att tillgodose varje elevs unika person i undervisningen. Vi frågar oss vad det säger om deras faktiska kunskap i ämnet? Vad säger det om deras förmåga att anpassa ett klassrum efter olika inlärningsstilar? Pedagogerna provar ofta sig fram i mötet med barnen. Stöter de på något som är annorlunda eller nytt läser någon av dem på om det då. De anpassar sig efter hur klassen ser ut för tillfället och försöker att variera undervisningen. Är detta tillräckligt för att möta olika inlärningsstilar? Boström och Wallenberg (1997) talar om hur klassrumssituationen påverkas av ett individanpassat arbetssätt. De menar att pedagoger som strävar efter detta sätt att arbeta på måste ta hänsyn till vilken tid på dagen provsituationer och svåra uppgifter läggs. Klassrummen måste organiseras om så att eleverna kan välja arbetsplats

efter sina egna behov av formell respektive oformell möblering. Som pedagog måste man också ta hänsyn till ljud – och ljusbehov samt tillåta att eleverna rör sig och äter en frukt vid behov. Ingen av pedagogerna i vår undersökning nämner att de tar hänsyn till dessa faktorer. Några av informanterna är övertygade om att en del av svårigheterna i att få skolan som organisation mer anpassad till olika inlärningsstilar ligger i att lokaler och övriga resurser ofta saknas. I artikeln *Tankar om en flexibel utbildning* (2000) skriver Andersson om det livslånga lärandet. Han menar att möjligheten till en flexibel utbildning krävs för att ett livslångt lärande ska kunna erbjudas. Om skolan har begränsade resurser och lokaler och material saknas blir det svårt att uppfylla de krav som Andersson kräver för att en flexibel utbildning ska kunna äga rum nämligen möjlighet att anpassa studiemodeller, innehåll och miljö efter den enskilde individen. Vi undrar hur pedagogernas arbete och strävan efter klassrum som tar tillvara olika inlärningsstilar påverkas av det här? Kan det vara så att trots att pedagogerna har en medvetenhet och kännedom om alla sätt som finns att lära på, inte kan arbeta mot det fullt ut eftersom skolan som organisation inte är anpassad för det? En av informanterna i vår undersökning menar att det går att anpassa skolan om det finns en riktig drivkraft och vilja. Ahlberg (2001) menar dock att för att fullgöra skolans uppdrag om individanpassad undervisning födras det även en fungerande ledningsstruktur på den enskilda skolan. Här kan vi ta del av intervjuer från både pedagog C och D som vill att det ska finnas ett öppet forum för att diskutera dessa saker och att det är upp till skolledningen att sammankalla och sätta ihop dessa grupper.

Vi menar att för att fullt ut kunna anpassa undervisningen efter elevers olika inlärningsstilar kan det vara bra att ha kännedom om vilken inlärningsstil de faktiskt har. Ingen av pedagogerna i vår undersökning gör vare sig tester eller dokumenterar sina elevers inlärningsätt. De går på känsla när de planerar undervisningen och anser att man lär känna sina elever och deras behov efter att ha arbetat tillsammans ett tag och därigenom kan man också anpassa undervisningen. Inte heller den litteratur vi har läst om ämnet trycker på att tester eller dokumentationer bör göras. En rad forskare förespråkar samtalet som en bra inkörsport till möjligheten att arbeta individanpassat. Genom samtalet lär elev och lärare känna varandra på djupet och kan tillsammans utforma en undervisning och skola för alla. Björneloo (i Lendahls och Runesson 1996) menar att pedagogen har stora möjligheter att lära om sin undervisning och sina elever och deras intressen i dialog med dem, genom dialogen kan man nå varandra och få arbetet att gå framåt. Det arbetssätt som forskningen förespråkar är alltså det som pedagogerna använder sig av i utformningen av ett klassrum som tar tillvara

olika inlärningsstilar. Kan det vara så att ämnet är för nytt och odebatterat för att tillförlitliga tester ska kunna äga rum? Eller räcker det med en känsla och kunskap om eleven för att anpassa undervisningen efter dess speciella lärstil?

7.2 Pedagogers arbete med inlärningsstilar

En betydelsefull aspekt som framkommer ur våra intervjuer är hur viktigt det är för pedagogerna att använda sin kännedom om olika inlärningsstilar till att variera undervisningen så att den skulle passa alla. Ett klassrum som ska ta tillvara olika inlärningsstilar kräver såväl flexibilitet som uppgifter som är utformade på ett sådant sätt så att de kan passa alla. Ahlberg (2001) har uppmärksammat att arbetet med att möta alla elevers särart skiftar från skola till skola. Hon menar att det vanligaste sättet i de flesta skolors arbete för att stödja elever i svårigheter fortfarande är att eleverna ihärdigt får träna och öva upp olika moment i undervisningen för att försöka nå upp till samma kunskapsnivå som sina kamrater. Vi menar att vår undersökningsgrupp skilde sig från denna norm genom att de flesta pedagogerna säger sig utgå ifrån den klass och de elever de undervisade för tillfället. En av informanterna säger att hon använder sig av skapande verksamhet i form av sand och lera för att befästa kunskap på djupet och genom detta tillgodoser hon de taktila barnens behov som enligt Ladberg (2000) behöver sysselsätta händerna för att koncentrera sig. Detta stämmer också väl överens med läroplanen som förespråkar elevernas rätt till en undervisning där såväl intellektuella, praktiska och estetiska aspekter uppmärksammas. Även Dewey (2001) påpekar vikten av att eleven i utbildningen måste ges möjligheter till att aktivt pröva och experimentera. En av pedagogerna betonar hur viktigt det är för henne att i undervisningen variera redovisningsformer och låta eleverna förklara för varandra. Detta stämmer överens med Dysthes (1995) tankar om samtalet som lärandeverktyg. Hon menar att mening är något som skapas genom samspel, förståelse uppstår i samspelet mellan lärare och elever medan de pratar om och lyssnar på det de läser och skriver. Viktiga betingelser för ett individanpassat klassrum är därmed skapade.

Under intervjuerna framkommer det tydligt hur viktigt det är för informanterna att se till varje elev och sätta den och dess inneboende möjligheter i centrum. En av pedagogerna är noga med att poängtera att hon ser olikheter som något berikande och trots att en homogen klass skulle vara bekvämt var detta inte något som hon skulle vilja ha då hon anser att alla tillför något utifrån sina olikheter. Pedagogens tankar stämmer väl överens med det som Haug

(1999) lyfter fram som grundläggande i en individanpassad skola, nämligen att elevernas variation ska tas tillvara och ses som en styrka och utmaningen handlar om att skapa en social och kulturell gemenskap utifrån individualiteten.

Problemen med elevantalen i klasserna är något gemensamt för pedagogerna i vår undervisning. Hur ska en pedagog få den tid som behövs för att upptäcka var och en om det är 30 elever i en klass? Björneloo skriver att hon missar signaler som eleverna sänder ut för att tid och ork inte räcker till (Lendahls & Runesson 1996). En pedagog betonar att hur viktigt det är att allt man gör gagnar barnen. Såväl forskning som läroplan stödjer pedagogernas tankar. I Lpo94 fokuseras det mycket på individen. Ett starkt uttalat stöd för elevers rätt att inhämta kunskap utifrån sina olikheter som personer och sätt att lära är tydligt. En individanpassad undervisning har man alltså som elev rättighet att få men också som lärare skyldighet att ge. Undervisningen ska enligt Lpo 94 anpassas till varje elevs förutsättningar och behov för att alla skall få en likvärdig utbildning, detta visar informanternas svar att de är medvetna om.

Under våra litteraturstudier upptäckte vi faktorer som kan göra att pedagoger väljer att inte arbeta efter olika individers behov. Molloy (1996) är en av dem som menar att en dialogisk klassrumskultur, som lätt uppstår när många sätt att lära på praktiseras, kräver en rejäl omsvängning för alla, inte minst för pedagogen. Molloy frågar sig följande: "Om läraren lämnar ifrån sig sitt talutrymme – och därmed också något som vi kan kalla makt – vem ska då fylla det?" (a.a. s. 156).

Pedagogerna talar om vikten av ett samspel i undervisningen och flertalet av dem påstår sig lära mycket om sin egen undervisning och hur de vill praktisera den i framtiden genom barnen. Detta ökar också deras kännedom om inlärningsstilar. En av pedagogerna säger uttryckligen att barnen måste få höras och synas. Molloy tror sig ha svar på varför pedagoger inte strävar mot ett klassrum där alla får synas och höras på sina egna speciella sätt. Hon menar att många pedagoger blir nervösa i den dialogiska klassrumskulturen och de tycker inte att de gör tillräckligt. En av pedagogerna i undersökningen håller med om detta till viss del då hon talar om att en del av svårigheterna att individanpassa undervisningen i tex samhällsorienterade ämnen ligger i att det känns svårt att ge rätt redskap i detta ämne då det av henne upplevs som flummigare. Överlag kan vi dock konstatera att ordet individanpassning har en positiv klang för pedagogerna.

7.3 Avslutande diskussion

Att döma av de svar vi fick av våra informanter vill vi återigen uppmärksamma att vi dragit slutsatsen att de har viss kännedom och en uppfattning om olika inlärningsstilar. De svar som vi fick kan kopplas direkt till begrepp utan att pedagogerna i undersökningen är medvetna om detta. Informanterna har kunskap men kan inte sätta namn på den kunskapen. Vi uppfattar därför att Gardner med flera endast har namngivit det som upplevs självklart för verksamma pedagoger i dagens skolverksamhet. Vi menar att begrepp som auditiv, visuell, kinestetisk och taktil inte är nödvändiga att känna till för att individanpassa undervisningen till viss del men däremot ett måste för att kunna individanpassa fullt ut. Kunskap om olika faktorer som påverkar inläringen hos elever är nödvändig för en pedagog att ha och precis som Gardner (2001) säger ges pedagoger många möjligheter att kreativt använda de grundläggande principer i MI i många olika utbildningsmiljöer. Det är en kunskap som kan stärka och fördjupa pedagogens medvetenhet om olika processer i kunskapsinhämtande och inläring och som kan hjälpa till att synliggöra vilken sorts undervisning som passar för enskilda elever i en klass. Denna kunskap kan i sin tur hjälpa pedagogen att individanpassa. Alla de pedagoger som vi intervjuade har utbildning från högskola i grunden och detta tror vi kan ha medfört att de strävar efter att arbeta individanpassat. De har genom sin utbildning fått en kunskap i hur man på bästa sätt ska bemöta och inspirera till lärande. Dock anser sig bara hälften av informanterna ha fått kunskap om de olika inlärningsstilarna via sin utbildning men menar ändå att de har kännedom om och kan arbeta med dem genom att de t ex själva har läst på och därigenom ökat sin medvetenhet inom ämnet. Lärarna är entusiastiska till kompetensutveckling och allt detta visar tydligt på att det krävs utbildning och uppdatering för att kunna bedriva en undervisning som maximerar allas inlärningspotential. Kanske bör ett större samarbete mellan kommuner och närliggande högskolor upprättas? Fler uppdragsutbildningar skulle kunna ges om kommunerna är tydliga i sina önskemål och kanske fram för allt avsätter resurser för fortbildning. Bergström (2001 s. 8) skriver i sin bok om att goda pedagoger har många gemensamma drag. Två av dem är att de själva ser sig som lärande individer och att de är öppna för nya pedagogiska upptäckter.

Vår undersökning har gett oss intressant kunskap om verksamma pedagogers uppfattning om olika inlärningsstilar samt om deras arbete med individanpassning i klassrummet. Vi valde att göra undersökningen med två lågstadie- och två mellanstadielärare. Pedagogerna i vår studie har olika lång erfarenhet inom yrket och olika inriktningar i sin utbildning. I fortsatt forskning

inom ämnet skulle det vara intressant att göra någon form av jämförelse. Skiljer sig lärares strävan efter ett lärtillsanpassat klassrum sig åt beroende på vilket stadium de arbetar? Har inriktningen i utbildningen någon betydelse för hur mycket pedagoger individanpassar undervisningen? Även en undersökning från elevernas synvinkel vore intressant. Vet de vilken inlärningsstil de har och hur vill de att undervisningen ska vara för att de bäst ska lära? Ytterligare en aspekt att tänka på i fortsatt forskning vore den del vi missat i vårt arbete nämligen hur samspel, samtal, social och kulturell gemenskap inverkar på individanpassad undervisning.

7.4 Metoddiskussion

När vi valde att göra intervjuer hade vi en klar föreställning om vilka svar vi kunde få men även vilka svar vi inte skulle kunna få. Precis som vi tagit upp i metodkritiken så kan svaren bli mer vad pedagogen vill göra än vad han/hon egentligen gör. Så här i efterhand hade vi nog valt att kombinera intervjuerna med observationer för att få en mer sanningsenlig bild av pedagogernas undervisning. Vi inser också nu i efterhand att frågor som rör samspel, samtal, social och kulturell gemenskap inte behandlats under intervjuerna. Enligt bl a Dysthe (1995) är dessa viktiga betingelser för det individanpassade klassrummet, därför borde vi även ha ställt frågor rörande detta.

8. Sammanfattning

Syftet är att undersöka pedagogers kännedom om inlärningsstilar samt hur de medvetet och metodiskt använder sig av denna i sin undervisning för att individanpassa.

I litteraturen finns det flera exempel som tyder på att det är viktigt att arbeta med olika inlärningsstilar i klassrummet för att tillgodose alla elevers unika behov och forskning som redovisas tyder på att det är positivt för klassrumsklimatet att arbeta efter allas förutsättningar och olika inlärningsstilar för att kunna individanpassa.

Metoden för undersökningen är personliga semistrukturerade intervjuer. Frågorna som är gjorda i förväg ger utrymme för diskussion. Resultatdelen grundar sig på intervjuerna och ger oss svar på våra problemformuleringar. Svaren visar att pedagogerna har viss kännedom om olika inlärningsstilar och att de lägger vikt vid att anpassa sin undervisning efter den enskilde eleven. Pedagogerna provar ofta sig fram i mötet med barnen, stöter de på något som är

annorlunda eller nytt läser någon av dem på om det då. De anpassar sig efter hur klassen ser ut för tillfället och försöker att variera undervisningen för att på bästa sätt tillgodose alla. Flertalet av pedagogerna nämner upprepade gånger att det är viktigt att det man som pedagog gör gagnar barnen. Tydligt är att pedagogerna i de flesta fall inte kan sätta namn på sin kunskap. Beskrivningar de gör kan vi dock relatera till begrepp i vår valda litteratur vilket visar på en viss kännedom om ämnet hos pedagogerna.

I vår framtida yrkesroll måste vi vara lyhörda och flexibla för att kunna möta alla elever. En bredare syn på hur varje elev lär bäst är ett måste för att kunna individanpassa fullt ut men även aspekter som samtal, samvaro, bakgrund, intressen, kulturellt och socialt arv är viktiga. Dysthe (1995) talar om att mening med undervisningen skapas i samspel mellan lärare och elever. I ett samspel där lärare och elever talar med och lyssnar på varandra skapas viktiga betingelser för ett individanpassat klassrum enligt Dysthe. Utifrån intervjuerna vet vi att pedagogerna själva vill utvidga sina kunskaper för att kunna möta alla elever. Med det resultat vi fick och förankringen som vi gjort i litteraturen kan vi säga att den kännedom som finns räcker till viss del men att kännedom behöver bli till kunskap för att vi ska kunna fullfölja vårt uppdrag som pedagoger. Vi vill bli pedagoger för *alla* elever.

Litteraturlista

- Ahlberg, A (2001) *Lärande och delaktighet*. Lund: studentlitteratur
- Alleklef, B och Lindvall, L (2000) *Listiga räven. Läsinläring genom skönlitteratur*. Stockholm: En bok för alla.
- Bergström, B (2001) *Alla barn har särskilda behov*. Hässelby: Runa förlag AB
- Boström, L (1998) *Från undervisning till lärande*. Jönköping: Brain Books AB
- Boström, L och Wallenberg, H (1997) *Inläring på elevernas villkor – inlärningsstilar i klassrummet*. Jönköping: Brain Books AB
- Buckhöj – Lago, L (2000) *Utvecklingssamtal – perspektiv och genomförande*. Växjö: Harnäs text & grafisk form.
- Carlgren, I & Marton, F (2000) *Lärare av i morgon*. Stockholm: Lärarförbundets Förlag.
- Denscombe, M (2000) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.
- Dewey, J (2004) *Individ, skola och samhälle* (fjärde utgåvan). Stockholm: Natur och kultur.
- Dysthe, O (1995) *Det flerstämmiga klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.
- Erdis, M (2004) *Juridik för pedagoger*. Lund: Studentlitteratur.
- Gardner, H (2001) *Intelligenserna i nya perspektiv*. Finland: Brain Books AB.
- Ladberg, G (2000). *Skolans språk och barnets*. Lund: Studentlitteratur
- Lendahls, B & Runesson, U (red.) (1996) *Vägar till lärares lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Malten, A (1995) *Lärarkompetens*. Lund: Studentlitteratur.
- Molloy, G (1996) *Reflekterande läsning och skrivning. Årskurs 7-9*. Lund: Studentlitteratur.
- SAOL12 (1998) *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* (12: e uppl.). Stockholm: Nordstedts ordbok.
- Svedner, P (1999) *Svenskämnet och svenskundervisningen – närbilder och helhetsperspektiv*. Uppsala: Kunskapsföretaget.
- Svenska språknämnden (2000) *Svenska skrivregler*. Falköping: Elanders Gummessons.
Utbildningsdepartementet (1998) *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet*,

förskoleklassen och fritidshemmet – Lpo 94. Stockholm:
Fritzes förlag.

Internetsidor:

www.ugglan.educ.goteborg.se/larstilar.htm 2006-06-30

Artiklar:

Andersson, M (2000) *Tankar om en flexibel utbildning*
http://www.skolutveckling.se/skolnet/fordjupning/pdf/flexibel_utbildning.pdf
2006-11-09

Boström, L m fl (2006) Lärstil bygger på varje elevs styrkor och behov. *Lärarnas tidning nr 13 2006*

Haug, P (1999) Skolan där ingen ställs utanför. *LOCUS nr 2 1999*

Jönsson, B (2000) *Learning by searching*
http://www.skolutveckling.se/skolnet/fordjupning/pdf/1741_learning_bysearchning.pdf
2006-11-09

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Vilken inriktning har du i din utbildning?
2. Hur länge har du varit verksam som pedagog?
3. Vad är inlärningsstilar för dig?
 - Vilken betydelse har inlärningsstilar för dig i ditt arbete?
4. Är det skillnad för dig på individanpassad undervisning och lärstilsanpassad undervisning?
5. På vilket sätt känner du att du har fått utbildning och kännedom om de olika inlärningsstilarna?
6. Lpo 94 talar om individanpassad undervisning utifrån varje elevs förutsättningar, hur arbetar du för att tillgodose de olika inlärningsstilarna i din undervisning?
 - Ser det olika ut i de olika ämnena? I så fall på vilket sätt?
7. Hur undersöker och dokumenterar ni elevernas olika inlärningsstilar?
 - Är det något du bara har känsla av eller använder du dig av tester?
8. I hur stor utsträckning känner du att lärstilsanpassning är en fråga för den enskilde läraren?
9. Kan man få skolan som organisation mer anpassad till de olika inlärningsstilarna?
10. Hur är din bild av det ultimata lärandet?
11. Känner du att du skulle behöva kompetens utveckla dig för att bättre kunna anpassa undervisningen till de olika inlärningsstilarna?
12. Är det något övrigt du vill tillägga?

